

## **René v. Loon, Bijbelse correcties op de evangelische geloofsbeleving.**

Uit: De Reformatie, 78.jrg.nr.34, mei 2003

Enkele stukken uit een artikel van René van Loon over de evangelische geloofsbeleving, waarin hij met vier impulsen komt voor bijbelse correcties.

### **Eerste impuls: het bittere lijden**

In zijn boeiende boek 'Tegen de stroom in' (een onderzoek onder 54 kerktoetreders) vertelt Piet Schelling over een vrouw die vastliep in evangelische kring. 'Al zoekend was zij in een pinkstergemeente terechtgekomen. Daar voelde zij zich thuis. Totdat haar zontje stierf. Door dit verschrikkelijke verlies viel haar godsbeeld - almacht, grootheid, goedheid; Hij die wonderen doet; Hij als overwinnaar van alle kwade machten - in duigen. Ze kon niet meer zingen 'God is goed en nimmer falend'. Ze voelde zich niet langer thuis in deze gemeenschap waar haar godsbeeld was gevormd, hoewel de gemeente haar geweldig had opgevangen.

In het ziekenhuis leerde ze een predikant kennen, bij wie ze ruimte kreeg voor haar boosheid, teleurstelling, verlatenheid. Door gesprekken kwamen wonderen in een heel ander licht te staan. 'Dat is een openbaring voor mij geweest.' Ze kwam in een gereformeerde kerk terecht, waar er ruimte was voor een ander godsbeeld, namelijk dit: God die er is, naast je. Geloven is nu voor haar ook: stilte, arm om je heen, niets zeggen.'

Je stuit in dit verhaal op *de grenzen van het aardse bestaan: weerbarstig, keihard*. Duidelijk is dat we er niet zijn met noties als genezing en overwinning zonder meer. *Het lijden, de ellende* die over ons heen rolt, nemen we daarmee niet serieus genoeg. In Romeinen 8, het ultieme hoofdstuk als het gaat om het thema 'overwinning', gaat het ook opvallend veel over het 'zuchten' van de schepping, van onszelf en zelfs van de Heilige Geest. De schepping zucht omdat ze aan de vruchteloosheid onderworpen is, de zinloze ellende van ziekten, aardbevingen, vulkaanuitbarstingen en noem maar op. Wij zelf, 'die de Geest als eerste gaven ontvangen hebben, zuchten bij onszelf in de verwachting van het zoonschap: de verlossing van ons lichaam'. Let wel: geen verlossing *uit* ons lichaam, maar *van* ons lichaam, lichamelijke verlossing dus, zoals we geloven in de lichamelijke opstanding. En de Geest, die zucht met ons mee. Eén belofte is ons gegeven: dat God alles doet medewerken ten goede voor degenen die Hem liefhebben. Alles, dus ook niet genezen ziekten en andere verschrikkingen.

Paulus schrijft zijn beroemde zin: 'In dit alles zijn wij meer dan overwinnaars door Hem die ons heeft liefgehad'. Wij hebben de neiging om een streep te zetten onder 'meer dan overwinnaars'. Maar als we ook een streep zetten onder 'in dit alles', doen we meer recht aan de Bijbel en *voorkom je dat mensen stuklopen op het lijden dat niet wordt opgeheven*.

### **Tweede impuls: het kwaad in zijn diepte**

Een opvallende trek in onze cultuur is dat de schuldvraag als veel minder essentieel wordt ervaren dan in de tijd waarin de samenleving gekenmerkt werd door vaste kaders en regels. Mensen zoeken nu sterker dan vroeger naar *onvoorwaardelijke* acceptatie. Kees Geluk zegt daar in zijn boekje *De gevonden Vader* (naar aanleiding van interviews met twaalf jongeren die kort daarvoor tot geloof waren gekomen) het volgende over: 'Wat de inhoud en de betekenis van het geloof betreft horen we begrippen als rust, troost, bescherming en vertrouwen. God wordt beleefd als Vader, als praatpaal, als Iemand die je helpt in ellende, en Jezus voornamelijk als Vriend. (...)

Opmerkelijk is dat begrippen als verlossing, verzoening, en vergeving in de verhalen niet aan de orde komen. Ook het begrippenpaar zonde en genade niet. Jezus wordt ook niet genoemd als Verlosser, Zaligmaker of Heiland. Er wordt niet verwezen naar de betekenis van zijn offer en van het kruis. Het zou interessant geweest zijn om na te gaan, waarom deze centrale gegevens niet door deze jongeren naar voren zijn gebracht'.

Ook al is acceptatie een bijbelse notie, daarmee alléén komt de diepte van het kwaad onvoldoende in beeld. Wordt die diepte wel gepeild, dan kunnen we ook weer iets gaan begrijpen van de profetieën *over oordeel en vergelding en de hoge prijs van de vergeving* (...)

Op dit punt wordt de positie van Jezus Christus hoogst actueel. God neemt het kwaad zó serieus, dat Hij niet zomaar vanuit de hemel wilde vergeven. God zelf is mens geworden in de persoon van Jezus Christus, om aan het kwaad ten onder te gaan. God heeft Zich in Christus tot het uiterste vereenzelvigd met de slachtoffers van het kwaad. Als slachtoffers de indruk krijgen dat niemand het hun aangedane kwaad echt serieus neemt, is dat die Ene, die dat wel doet. Het oordeel wordt niet verdoezeld, maar voltrokken, in drie uren van pikzwarte duisternis. En het oordeel zal plaatsvinden aan het einde der tijden. *Er zal eindelijk gerechtigheid zijn*.

Zoals een oorlogstribunaal noodzakelijk is om als volkeren weer in vrede te kunnen leven, zo is ook het eindoordeel nodig om definitief af te kunnen rekenen met de schuld van ons als mensen. Maar met dit verschil: wie heeft geleerd wat berouw betekent en tot erkenning van schuld gekomen is, mag in geloof uitzien naar vergeving omwille van het offer van Christus. Het recht heeft in dat geval zijn loop via het kruis. Door deze dingen opnieuw te doordenken, *doen we recht aan de realiteit van het leven en aan het rechtsgevoel van mensen*.

### **Derde impuls: zelfopoffering en identiteit**

Een derde aspect dat mij onrustig maakt is dat van de zelfgerichtheid. De lijn acceptatie-genezing-groeigaven-overwinning kan ongewild de aandacht wel erg sterk richten op wie je bent als persoon. Zeker, het is meer dan ooit nodig dat verwonde mensen - gedeukt en gebroken levend in een wereld zonder kaders - worden opgebeurd, getroost en geholpen. En ook is het belangrijk om te ontdekken, dat we waardevol zijn, dat er heling en groei mogelijk is, enzovoort.

Maar tegelijk blijft staan, dat de Bijbel ons voortdurend voorhoudt dat juist de zorg voor *de ander* ons maakt tot mensen zoals we bedoeld zijn. Het tweede deel van het grote gebod speelt in het nadenken hierover een belangrijke rol: 'Heb uw naaste lief als uzelf'. De zelfliefde wordt door Jezus als een gegeven aangenomen. Zoals ook Paulus het zegt in Filippenzen 2:4: '... en ieder lette niet slechts op zijn eigen belang, maar ieder (lette) ook op dat van anderen.' In beide gevallen *wordt de zelfliefde niet veroordeeld, maar ook niet gestimuleerd*. En in beide gevallen ligt de overgrote nadruk op de liefde tot de ander: God en de naaste. Jezus brengt ons bij die liefde in zijn grote gebod en Paulus stelt de incarnatie en de ontleding van Jezus aan ons ten voorbeeld.

Om die reden lijkt me de impuls op het punt van de zelfopoffering van groot belang. Ik ben me ervan bewust dat dit tegendraads klinkt. In een samenleving waarin mensen zoeken naar identiteit en geborgenheid lijkt het ongepast om op te roepen tot zelfontleding en zelfopoffering. Maar ten diepste gaat het hier om de grondregel: *'Wie zijn leven verloren heeft om mijnentwil, die zal het vinden'*. Matteüs 16:25).

Identiteit is wellicht te vergelijken met de slaap. Wie in bed ligt te denken: 'Ik moet inslapen, ik moet inslapen', zal de slaap niet vatten. Maar wie zijn gedachten op andere dingen richt en de slaap vergeet, doezelt vanzelf weg. Misschien is dit wel de meest radicale breuk tussen christendom en humanistische psychologie: *je vindt je identiteit niet door zelfontplooiing, maar door zelfontleding*. De ware mens, Jezus Christus, ging ons voor op de weg van de dienstbaarheid. Dat was bepaald geen softe, slaafse kruiperigheid, maar een radicale gerichtheid op zijn hemelse Vader en op de mensen om Hem heen. Jezus' dienstbaarheid ging bepaald niet ten koste van zijn identiteit, integendeel: juist in zijn dienstbaarheid zien we de kracht van zijn persoon. Dat geldt ook voor vele personen in de geschiedenis van kerk en wereld: Paulus, Willibrord, Calvijn, Lincoln, Gandhi, Luther King, moeder Theresa, om er maar enkele te noemen.

### **Vierde impuls: radicale overgave**

Een van de mooie kanten van de evangelische beweging vind ik de nadruk op toewijding aan God. Soms krijgt dat heel pregnant gestalte, bijvoorbeeld door op bepaalde momenten in een samenkomst op te staan of naar voren te lopen. Toch is het niet denkbeeldig, dat deze toewijding aan God - door de nadruk op genezing, groei, gaven ontplooiing en overwinning - in dienst kan komen van deze levensdoelen. Dat kan ongemerkt en ongewild. Alle in een eerder artikel genoemde vijfde thema's (ook acceptatie) zijn namelijk mensgericht. Het gaat om onze acceptatie, onze genezing enzovoorts. Al weten we daarbij natuurlijk wel dat dit staat in het grote kader van de dienst aan God. Toch intrigeren mij in dat verband teksten als: 'Onderwerpt u dus aan God' (Jacobus 4: 7), 'Vernedert u voor de Here, en Hij zal u verhogen' (Jacobus 4:10) en 'Vernedert u dan onder de machtige hand Gods, opdat Hij u verhooge te Zijner tijd' (1 Petrus 5:6).

*Bij onderwerping ligt het zwaartepunt van ons leven helemaal bij God*. Dat lijkt me heilzaam. Ook pastoraal gezien. Immers: het gevoel geaccepteerd te worden kan ons ontvallen. De genezing kan tegenvallen in vergelijking met onze verwachtingen. De groei kan achterblijven. Wat onze gaven betreft kunnen we ondanks alles ontevreden blijven met datgene wat ons is toebedeeld. En de overwinning kan wellicht anders plaatsvinden dan wij ons voorstellen. Al deze gevoelens zijn reëel en kunnen ons diep in verwarring brengen. Maar God faalt niet. Als ons zwaartepunt in Hem ligt, ligt het goed.

Onderwerping heeft in het bijbelse denkkader veel te maken met totale toewijding. Wij leggen ons leven volledig in Gods hand. wij vertrouwen ons helemaal aan Hem toe. God staat daarbij niet tegenover ons. Als wij Hem eren, gaat dat niet ten koste van ons geluk. Integendeel, wij mogen ten volle delen in de eer die Hij ontvangt. 'Dan zullen de rechtvaardigen stralen als de zon in het Koninkrijk huns Vaders.'(Matteüs 13:43). *In de radicale onderwerping aan Hem worden we mens zoals we bedoeld zijn*.